

ÅRSRAPPORT 2006

HAMAR BISPEDØMME

INNLEDNING.....	3
I. EN KORTFATTET, MEN BRED VURDERING AV SITUASJONEN I BISPEDØMMET	3
1.1 Nye tjenesteordninger	4
1.2 Prostivisitaser.....	4
1.3 Liturgireformen.....	4
1.4 Barn og unge	4
1.5 Menighetsrådsvalg og forsøksordninger	5
1.6 Avslutningsmarkering for biskop Rosemarie Köhn.....	5
II. EN SÆRSKILT TILSTANDSVURDERING I LYS AV HOVEDMÅL 1	5
Resultatmål 2.1 – Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver forøvrig	5
A En kort, generell tilstandsvurdering	5
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.....	7
C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.....	8
Resultatmål 2.2 – Utvikle reformen av kirkens trosopplæring i samsvar med Stortingets forutsetninger.....	9
A En kort, generell tilstandsvurdering	9
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.....	10
C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.....	10
Resultatmål 2.3 – Stimulere og igangsette tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge	11
A En kort, generell tilstandsvurdering	11
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.....	12
C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.....	14
Resultatmål 2.4 – Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn	14
A En kort, generell tilstandsvurdering	14
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.....	15
C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.....	16
Resultatmål 2.5 – Bidra til at kirkelige tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver	17
A En kort generell tilstandsvurdering	17
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.....	17
C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.....	18
Resultatmål 2.6 – Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene	20
A En kort generell tilstandsvurdering	20
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.....	21
C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.....	24

III. EN SÆRSKILT TILSTANDSVURDERING I LYS AV HOVEDMÅL 224

Resultatmål 2.7 – Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening 24

- A En kort, generell tilstandsvurdering 24
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak..... 25
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak..... 25

Resultatmål 2.8 – Styrke ledelsen av prestedtjenesten, samordningen mellom prestene og menighetsrådene, samvirke mellom prestene og andre kirkelige tilsatte25

- A En kort, generell tilstandsvurdering 25
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak..... 26
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak..... 30

Resultatmål 2.9 – Motivere flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og til å inneha lederstillinger i kirken30

- A En kort, generell tilstandsvurdering 30
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak..... 31
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak..... 31

Resultatmål 2.10 – Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest31

- A En kort, generell tilstandsvurdering 31
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak..... 32
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak..... 32

Resultatmål 2.11 – Sikre gode arbeidsvilkår for prestene33

- A En kort, generell tilstandsvurdering 33
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak..... 34
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak..... 34

VEDLEGG35

Innledning

Vi viser til brev fra Kultur- og kirkedepartementet datert 29. mars 2006, som omhandler rapportering for 2006. Departementet ber om ”en tilstandsvurdering hvor en vurderer graden av måloppnåelse i forhold til resultatmål 2.1-2.11 ved blant annet å innlemme menighetsdata”.

Hamar bispedømme innhentet materiale fra prostiene i forbindelse med årsrapportering for 2005. Den gangen fikk vi tilbake tilstrekkelig materiale fra tre av ti prostier. Årsrapporteringen for 2006 benytter materiale fra alle prostiene.

Vi har hatt samarbeid med prost og prostesekretærer samt kirkevergene for å få soknene til å sende inn kirkestatistikkskjemaet innen 1.februar i stedet for 15.februar, med kopi til prost. Prostene har hatt frist til 6.februar med å sende inn samleskjema til bispedømmerådet. Vi har oppfordret hver enkelt prost til å benytte tallmaterialet som grunnlag for sin rapportering.

Alle ledd har hatt svært stramme frister å forholde seg til. Det har nok resultert i at det statistiske materiale er benyttet i mindre grad i forbindelse med årsrapporteringen enn vi hadde håpet og ønsket.

Malen for årsrapporten, punkt 2.1-2.11, spør etter resultatindikatorer som bispedømmerådet burde finne i kirkelig årsstatistikk. Vi opplever at det er behov for en gjennomgang av spørsmålsstillinger samt hva slags materiale som hentes inn, slik at den kirkelige årsstatistikken også kan bli et godt verktøy for årsrapporteringen og for virksomheten generelt.

Det må også bemerkes at det statistiske materialet hos Statistisk Sentralbyrå for 2005 ennå ikke er tilgjengelig på soknenivå for vanlige brukere. Det foreligger bare noen få oversiktstabeller. Dette er en stor kvalitetsforringelse i forhold til den måten materialet ble tilrettelagt på av Norsk Samfunnsvitenskaplige Datatjeneste (NSD). Det er ikke holdbart for vår planlegging og strategiutvikling at bispedømmet ikke har direkte adgang til alt statistikkmateriale på soknenivå.

En mer samlet og koordinert innhenting av statistikkmateriale vil spare alle ledd for mye tidkrevende arbeid. Vi ber derfor departementet om hjelp til å få samkjørt fristene for menighetenes rapportering til Statistisk Sentralbyrå og våre frister til departementet.

I. En kortfattet, men bred vurdering av situasjonen i bispedømmet

I 2006 utførte Hamar bispedømme alle oppgaver som tilligger et normalår. I tillegg hadde vi bispenominasjon og utnevning, avskjed med Norges første kvinnelige biskop og innsettelse av ny biskop. Vi forhandlet fram 115 nye arbeidsavtaler, gjennomførte valg av nytt bispedømmeråd samt skifte av råd med opplæring av det nye rådet. Vi gjennomførte også kurs for nye menighetsråd.

Vurderingen i dette kapitlet er valgt ut fra bispedømmets folkekirkestrategi, utfordringene fra budsjetteksten (2006) og kirkemøtets satsingsområder. Innholdet i punktene blir mer utførlig omtalt i rapporten under de forskjellige resultatmål.

Vi har i år fokusert spesielt på arbeidet med nye tjenesteordninger, forsøket med prostivisitas, liturgireformen, barn og unge, oppsummeringen av menighetsrådsvalget i 2005 og avslutningsmarkeringen for biskop Rosemarie Köhn.

1.1 Nye tjenesteordninger

Bispedømmerådet fullførte prosessen med innføring av ny tjenesteordning i desember 2006. Tjenesteordningen er nå vedtatt innført i alle prostier i bispedømmet. (Se 2.8)

1.2 Prostivisitas

Ett forsøk med bispevisitas i prostiene ble startet i 2004. Med tre visitaser i 2006 er alle prostiene visitert. Vi viser til egen vedlagt rapport om dette (Se punkt 2.4B).

1.3 Liturgireformen

Det ble i fjorårets rapport (Årsrapport 2005) gitt en beskrivelse av de endringer som pågår i kirkesøkningen. Endringene er på nasjonalt nivå mer utførlig beskrevet i KIFO rapport "Tallenes tale 2002" og for Hamar bispedømme i festskriftet til Rosemarie Köhn, "Noen må gå foran" (2006). Endringene kan kort oppsummeres slik: Oppslutningen om gudstjenestene tiltar i bredde og avtar i frekvens. Et større antall personer bruker kirkens gudstjenester, mens antall "faste" kirkegjengere blir mindre. Totalt øker oppslutningen om gudstjenestene og de kirkelige handlinger i Hamar bispedømme. Samtidig er det en utfordring å få flere til å bli "faste" kirkegjengere.

Endringene i gudstjenestebesøket er et uttrykk for samfunnsendringer og endringer i holdning til rituell religiøsitet. Bispedømmet er spesielt opptatt av de utfordringer som følger av disse endringene. I bispedømmets folkekirkestrategi er det et hovedmål å skape tilhørighet mellom kirke og folk og gi hjelp til livstolkning. Endringene i kirkesøkningen er en positiv mulighet til teologisk refleksjon, nyorientering og en motivasjon til reform av de liturgiske ordninger. Det er avgjørende at kirkens liturgier kan møte og ta opp i seg de endringer som er under utvikling i kirkesøkningen.

Arbeidet med liturgireformen har derfor vært prioritert i 2006. Biskopen har godkjent flere større forsøk, en rekke av menighetene har vært prøvemenigheter for de sentrale utvalgenes reformforslag, og biskopen har stimulert til nyskaping og vært åpen for prestenes og menighetenes egne lokale forslag. Det er flere steder utvist stor faglig dyktighet og flere menighetsråd har styrket sin selvtillit og sitt engasjement gjennom dette arbeidet. (Se 2.1)

1.4 Barn og unge

Bispedømmet fikk tildelt trosopplæringsmidler til tre nye prosjekter på soknenivå, og to regionale prosjekter i 2006. Det betyr en total tildeling på kr. 1.950 000,-. Det er brukt ressurser på å skape arenaer for erfaringsdeling mellom prosjektene og den øvrige virksomhet, samt å støtte det omfattende arbeidet som skjer i lokalmenighetene knyttet til skolene. Bispedømmet ønsker fortsatt å forholde seg aktivt til det

pedagogiske arbeidet som drives i barnehage og skole, og den kunnskap barna tilegner seg her. Se for øvrig punktene 2.2 og 2.3.

1.5 Menighetsrådsvalg og forsøksordninger

Årsrapporten for 2005 ble skrevet før Kirkerådets rapport om menighetsrådvalget 2005 var ferdig. Hamar bispedømme hadde flere menigheter som avviklet menighetsrådsvalg samtidig med Stortingsvalget. Valgdeltakelsen i Hamar bispedømme gikk opp med 80 % og var høyere enn i de andre bispedømmene. Forsøkene viser en klar sammenheng mellom valgdeltakelse og hvordan det tilrettelegges for å få avgitt stemme. Dette bør ha konsekvenser for hvordan framtidige valg skal avvikles.. En gjennomgang av valgresultatet på bispedømmenivå kan være et nyttig tillegg til Kirkerådets rapport på nasjonalt nivå. (Se punkt 2.5).

1.6 Avslutningsmarkering for biskop Rosemarie Köhn

2006 var et viktig kirkehistorisk år – vi tok avskjed med landets første kvinnelige biskop. Som kirkens første kvinnelige biskop og i kraft av sin personlighet hadde hun en enestående posisjon i folket. Det ble til hennes avgang laget et festskrift, "Noen må gå foran", som dokumenterer hovedlinjer i hennes virksomhet som biskop. Avskjedsmarkeringen ble i hennes ånd lagt opp med folkelig bredde med god representasjon fra alle menighetene i bispedømmet og med et faglig fokus på folkekirke og framtid. (Se punkt 2.6).

II. En særskilt tilstandsvurdering i lys av hovedmål 1

Kirkerådet og bispedømmerådene skal initiere og legge til rette for felleskirkelige tiltak og for realisering av de mål og satsingsområder som Kirkemøtet gjør vedtak om, og bidra til at kirkelige tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver. De kirkelige organene skal fremme samarbeid og god kommunikasjon med de frivillige kristelige organisasjonene, mellom kirkens organer og mellom kirke og samfunn.

Resultatmål 2.1 – Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver forøvrig

A En kort, generell tilstandsvurdering

Gudstjenestebesøket i Hamar bispedømme har vært stabilt de siste 15 år. Undersøkelser på soknenivå viser imidlertid store endringer. Antall personer som bruker gudstjenestene øker. Antall personer som er "faste" kirkegjengere minker. Folk forholder seg i større grad enn tidligere utvelgende til gudstjenestetilbudet. De gudstjenestene som har direkte tilknytning til egen livserfaring, har til dels kraftig økning. Det er flere familiemedlemmer som følger barn til dåp og konfirmasjon.

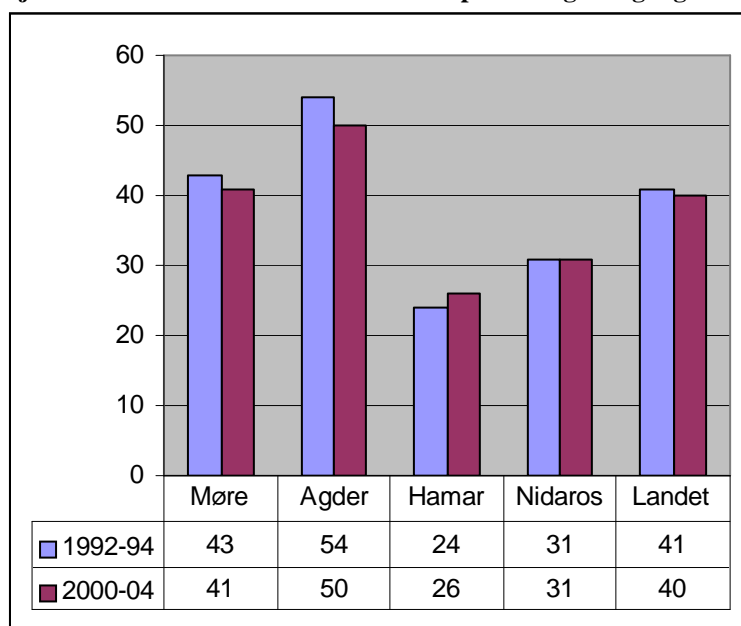
Disse endringene er generelle for hele landet, men det er kirkegeografiske forskjeller. Der det er tilbakegang i gudstjenestebesøket refererer det til nedgang i de grupper som tidligere var regelmessige kirkegjengere (KIFO: Tallenes tale 2002) eller til en generell aldring og nedgang i folketallet i soknet. Undersøkelser i Hamar bispedømme og soknenes årsrapportering bekrefter disse utviklingslinjene.

For nærmere dokumentasjon, se festskriftet til Rosemarie Köhn, Noen må gå foran (2006).

Endringene ble beskrevet og vist med diagrammer i årsrapporten for 2005 s.6-9. Vi har i år gjennomgått statistikkmateriale vedrørende oppslutningen om nattverden. Den viser samme utviklingstendens: Flere bruker nattverden, men de er ikke nødvendigvis så faste kirkegjengere. Frekvens kan være lav. Samlet går deltakelsen om nattverden pr nattverdgdustjeneste opp i Hamar bispedømme.

En sammenlikning av deltakelse ved nattverden i kirkegeografisk forskjellige bispedømmer viser tilbakegang i Møre og Agder, men en økning i Hamar og Nidaros.

Gjennomsnitt deltakelse ved nattverden på søn- og helligdag.

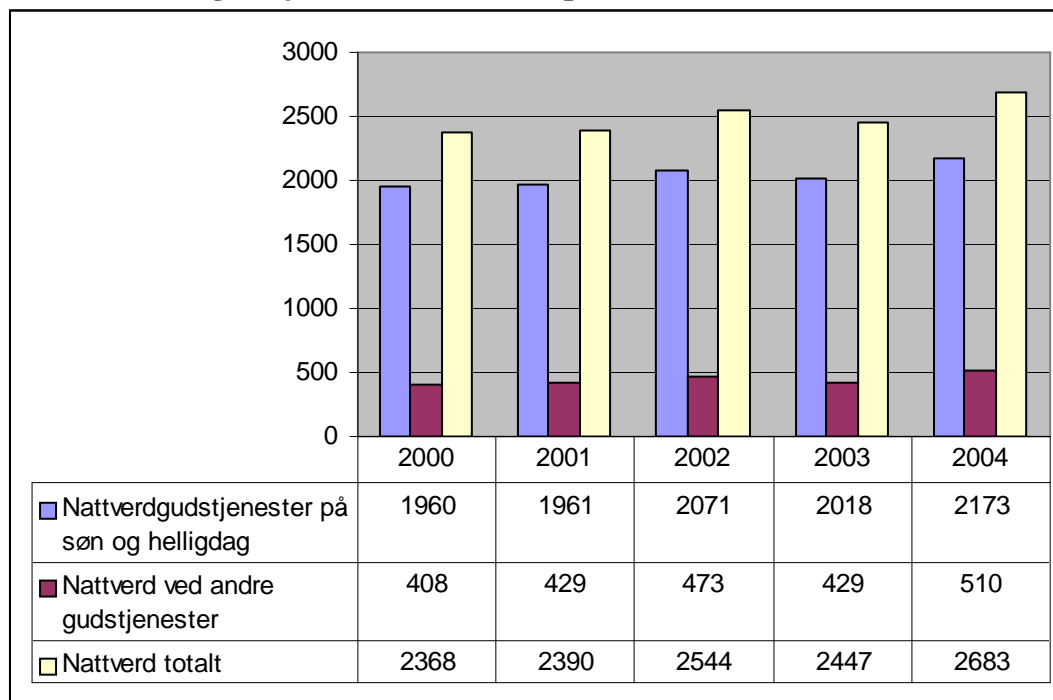

Statistikkmateriale for 1990-91 er ikke tilgjengelig. Derfor er bare treårsperioden 1992-94 brukt som sammenlikningsgrunnlag.

En oppgang i deltakelse på to personer pr nattverdgdustjeneste på søn- og helligdag kan synes ubetydelig. Multiplisert ut med antall gudstjenester utgjør dette likevel 4074 nattverdbesøk på ett år i Hamar bispedømme, mens nedgangen i Agder tilsvarende utgjør 9436 besøk. Dette er interessant fordi det beskriver en langvarig trend. Det totale antall nattverdgjester i Hamar bispedømme viser en markert økning. Summen av nattverdgjester ved gudstjeneste på søn- og helligdag og ved alle andre gudstjenester viser en vekst fra 57340 i 2000 til 67298 i 2004. For 2005 og 2006 har vi pr. 1. mars kun tallmateriale for halvparten av prostiene. Materialet viser at antall nattverdsgjester pr. gudstjeneste med nattverd i 2006 er det samme som gjennomsnittstallet for perioden 2000-04. Det kan derfor synes som om trenden vedvarer.

Det har vært en økning også i antall gudstjenester med nattverd. Gjennomsnittlig deltakelse går altså samlet sett opp selv om deltakerantallet fordeles på lang flere gudstjenester. I perioden 2000 til 2004 har antall gudstjenester med nattverd gått opp fra 2368 til 2683.

Antall nattverd gudstjenester i Hamar bispedømme 2000 – 2004.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Hamar bispedømme har forholdt seg aktivt til endringene i folks kirkevaner. Ut fra bispedømmets målsetting om å ”gi mennesker tilhørighet og hjelp til livstolkning” ønsker bispedømmet å møte disse endringene bl.a. i et arbeid med liturgireform. Biskopen har oppfordret prester og menighetsråd til aktivt engasjement for å bidra til reformarbeidet. Liturgireform har vært hovedtema på prostivisitasene. Bispedømmet har 5 større forsøk som er godkjent av biskopen. I tillegg er det rapporteringsrutine på andre mindre forsøk og utviklingsarbeid i prostiene. Antall rapporterte forsøk i prostiene er høyt. En rekke menigheter i bispedømmet er forsøksmenigheter for de forslagene de sentrale utvalgene har sendt ut på prøving

Dette utviklingsarbeidet er i stor grad generert på grunnplanet både av prester og menighetsråd/utvalg. Biskop Rosemarie Köhn tilskyndet til det. Allerede før Kirkemøtet gjorde sine vedtak om liturgireformen, var reformarbeidet kommet langt i bispedømmet. Interessene som driver arbeidet samsvarer med de mer generelle økumeniske trender om større stedegenhet i gudstjenestefeiringen og mer rom for det lokalkulturelle uttrykk. Dette er en utviklingslinje som går godt sammen med bispedømmets ønske om å bygge tilhørighet mellom kirke og folk. En slik tilhørighet må ha referanser til de mer allmenne erfaringer som grunnlag for gudstjenestefeiring. Det er et spørsmål om å finne gudstjenesteuttrykk som kan bære den livsfølelse de har, som søker gudstjenesten.

I Hamar bispedømme har dette nedfelt seg i tiltak på ulikt nivå. To prostier hadde ferdige forslag til nytt dåpsritual før det sentrale reformarbeidet kom i gang. Dette er nå registrert som ordinære forsøk i reformarbeidet. Et prosti arbeider teologisk med

menneskesynet for å klargjøre en ”positiv tilknytting for evangeliet”. Det er skapt gudstjenesteuttrykk og -former med til dels bemerkelseverdig gjennomslag. Noe er av utprøvende karakter. Det vekker interesse når et lite sokn med mindre enn hundre innbyggere og tre nattverd gudstjenester i året har 321 nattverd gjester ved ordinær virksomhet, eller når oppslutningen om allehelgens gudstjenesten flere steder har doblet seg i løpet av 10-15 år.

Omsorg og solidaritet

Prostivisasene har vært en strategisk satsing også på det diakonale feltet. Bispedømmet har som del av sin strategi ”å bidra til å skape gode og trygge lokalsamfunn...” og ”vise omsorg og solidaritet med mennesker lokalt og globalt”. Diakoni har derfor stått sentralt på dagsorden i alle prostivisasene. Det ble holdt åpne møter om diakoni og frivillighet. Det ble holdt seminarer – ”Hvordan møte mennesker i sorg”, ”Hva er et menneske – hvordan møte åndelige og eksistensielle behov” - ”Temmelig hemmelig” m.fl. Gjennom disse seminarene har over en 3-årsperiode 235 fagpersoner i bispedømmet innen helse, sosial, barnevern, familievern, barnehager, skoler, kritesentra, politi og kirken blitt bedre skolert på dette temaet enn tidligere. I visitasene inngikk også besøk på sykehjem. De mindre kommuner skiller seg her klart ut og har her vist en sterk prioritering og har i flere tilfeller gode omsorgsinstitusjoner for eldre og syke.

I et av prostiene er det svært god dekning av diakoner. Det er ellers generelt underdekning av diakoner i bispedømmet. Det diakonale arbeidet viser stor spredning og mangeartet virksomhet, ofte i nært samarbeid med kommunal og privat virksomhet. Dette understøttes av en undersøkelse ”Kirke og helse – kartlegging av diakonalt helsearbeid innen den norske kirke” fra Diakonhjemmets forsknings- og utviklingsavdeling 2005.

Fagdag for kirkelig tilsatte i forbindelse med biskop Rosemarie Köhns avskjed hadde to seminarer som vektla omsorg og solidaritet. Det ene ”En kropp – om stigmatisering, gudsbilder m.m. knyttet til HIV/Aids” med bakgrunn i et ressurshefte utgitt av Norges Kristne Råd. Det andre med bakgrunn i spesialisert diakoni knyttet til Kirkens Sosialtjenestes arbeid innen rusomsorgen i Hamar – Hamartiltakene. Utstillinger og stands under avslutningen viste et mangfold av organisasjoner og menigheters aktiviteter innen omsorg og solidaritet. Avslutningen for biskopen og innsettelsen av ny biskop ga anledning til å støtte bispedømmerådets samarbeidsprosjekt med Kirkens Nødhjelp og Det norske Misjonsselskap i Etiopia innen HIV/Aids og EduSports skole-/idrettsprosjekt i Zambia. Det kom inn 200.000 kroner i gaver og ofringer.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Flere av prostene peker i sine årsrapporter på at det en kunne kalle menighetskjerne med flittige gudstjenestegjengere blir færre, mens flere bruker kirken ”av og til”. Det pekes på at de endringer i kirkesøkningen som er omtalt i fjorårets årsrapport, er merkbare i soknene i den daglige virksomhet. Det er en endring som går i to retninger

samtidig. Menigheten som et mer avgrenset sosialt fellesskap svekkes tallmessig. Men samtidig styrkes betydningen av gudstjenesten og de kirkelige handlinger både offentlig og privat fordi antallet som bruker disse tjenestene øker.

Menighetskjernens tallmessig tilbakegang omtales av og til som en svekkelse av kirken. Økningen i oppslutningen om gudstjenestene, nattverden og de kirkelige handlinger kan tyde på at dette ikke entydig kan forstås som en svekkelse, men at det heller er snakk om en endring i kristendomsforståelse.

Fra å oppfatte kristendommen vesentlig som leveregler og etikk, ”rette meninger”, er det mulig at folk nå i større grad er opptatt av handlinger: religionens mer kultiske side, gudsdyrkelsen. Dette ser vi i økende bruk av lystenning på graver, ved ulykkessteder og i kirker, blomsternedleggelse ved veikanter og gravferder, konserter og gudstjenester ved ”stemningsfulle” anledninger.

Det vises fra enkelte hold til at når prestene stadig mer prioriterer arbeidet med gudstjenester og kirkelige handlinger, går det ut over det mer tradisjonelt menighetsbyggende arbeid. Dette må ikke bli en motsetning. Utfordringen fra de to endringsretninger må bety at begge hensyn vektlegges. Arbeidet med gudstjenestene og de kirkelige handlinger kommer interessen for handlingsaspektet og ritualene i møte. Samtidig er det en utfordring å ivareta det menighetsbyggende arbeidet og de mer flittige kirkegjengere. I det arbeidet vil utbyggingen av de diakonale tjenester være et viktig bidrag. Det er et behov for tydelig satsing på diakoni i Hamar bispedømme.

Som del av dette bildet er arbeidet med liturgireformene viktig. Det har vært et savn at det ikke finnes økonomiske ressurser for å drive den samordnende aktivitet som er ønskelig for å gi utviklingsarbeidet større dynamikk og gjennomslag. Reformarbeidet på sentralt nivå har samme problemer. Det reformarbeidet som nå pågår og som vil gi kirken det rituelle uttrykk den skal ha i en generasjon framover, ville være tjent med noe større resurstilgang for å drive utviklingsarbeidet.

Til bildet av endring og vekst i kirkesøkningen og nattverdsøkningen i Hamar bispedømme hører også en økende oppslutning om gravferd. Dessverre blir ikke frammøte ved gravferd registrert i menighetenes årsstatistikk. Det avskjærer oss fra meget nyttig informasjon om holdninger til rituell religiøsitet. Det er likevel flere sokn som helt fra 1984 har registrert frammøte også ved gravferd. Det viser økning på åttitallet og utover til slutten av 90 tallet for så å stabilisere seg på høgt nivå. Vi har ønske om å dokumentere frammøte ved gravferd ved neste års rapportering.

Resultatmål 2.2 – Utvikle reformen av kirkens trosopplæring i samsvar med Stortingets forutsetninger

A En kort, generell tilstandsvurdering

Gjennom trosopplæringsreformen ”Størst av alt” er Hamar bispedømme i 2006 tildelt tre nye prosjekter på soknenivå og to regionale prosjekter. Ca. halvparten av menighetene er nå involverte i prosjekter, medregnet de som benytter seg av de regionale prosjektene. Vi merker oss at engasjementet rundt prosjektene blir større og større, jo flere prosjekter det blir. Det er arrangert to samlinger for alle prosjektledere

og kateketer/undervisningsansvarlige i bispedømmet, der erfaringsdeling har vært det viktigste målet for samlingene. Vi ser at denne type nettverk er viktig, og at overføringsverdien i prosjektene kan tydeliggjøres og utprøves via et slikt forum.

Dette er prosjekter som er tildelt midler til nå:

Prosjektmenigheter: Trosopplæringsreformen ”Størst av alt”

- Lunner prestegjeld 0–18 år: Vi er ett folk – en for alle, alle for en – knyttet sammen med Kristus
- Hamar, Løten, Vang, Ottestad, Stange og Tangen menigheter 11 og 16–18 år: Tro – identitet – livsutfoldelse
- Fåberg menighet 10–12 år: Etter skoletid
- Tynset prestegjeld 4–10 år: Er`n ung på Tynset, så trivs`n
- Gjøvik menigheter 0–6 og 15 år: Kirken min
- Hof prestegjeld 11 år: Helgsafari
- Åsnes og Hof prestegjeld 11 og 15–18 år: Ung i kirken, trygg i trafikken, sammen til tro og fellesskap.
- Vinger menighet 0–6 år: Barn inntar kirken
- Hedalen menighet 0–18 år: Hedalen tar SALTO for Jesus
- Elverum menighet: ”En levende kirke”
- Jevnaker menighet: ”Et lekende menneske”
- Østre Toten menighet: ”En fireårig dåpsopplæringskole for 11 til 14 åringer

Regionale prosjekter:

- KFUK/M – ” Etter konfirmasjonen. Hva så?”
- Mesnalia leirsted/Hamar bispedømmeråd ”Trosopplæring i naturen

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Våren 2006 ble det gjennomført kurs for nye menighetsråd i hele bispedømmet. Se punkt 2.5B Gjennom kursrunden ble det informert om hvilke trosopplæringsprosjekter som var tildelt midler så langt, og prosjektene ble presentert i en perm til hvert menighetsrådsmedlem. Her ble også kontaktpersoner til prosjektene oppgitt, slik at det er mulig for menighetsrådene lokalt å kontakte prosjektene for å få ideer og råd for sitt arbeid. Det ble gitt informasjon om reformen og søknadsprosessen, og vi har forventning om at dette skal gi resultater i forhold til oppslutning om neste års søknadsprosess. Biskop og råd hadde trosopplæringsreformen og søknadsprosess oppe som tema på samlinger med den enkelte prost i høst, og drøftet på hvilke områder det er størst mangel på ressurser og der det dermed bør legges til rette for en god søknadsprosess. Bispedømmets nettside har linker til prosjektene i bispedømmet, og til nettsiden ”Størst av alt”, og vi forsøker å løfte fram prosjektene når det er noe nytt som skjer.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Vi trenger en gjennomgang av strategier og målformuleringer, der trosopplæringsreformen og prosjektene integreres. Med nytt bispedømmeråd er det

naturlig at denne revisjonen tas i året som kommer. Det er generelt ikke tradisjon for at barn og unge som tema gis plass i stiftsdager og andre samlinger for kirkelige tilsatte. Uten at dette temaet blir løftet fram i denne type samlinger, kan vi ikke greie å gi fagområdet den tyngde kirken trenger at det skal ha. Vi konstaterer at prosjektene gir tyngde i den enkelte prosjektmenighet, men at vi har et stykke igjen før det får naturlig tyngde på regionalt nivå.

Prostene rapporterer slik (utdrag fra prostenes årsrapporter):

”Fortsatt har bare Vinger menighet trosopplæringsprosjekt, men dette genererer mye positivt i menigheten og sprer også en del ideer til de andre menighetene. Det er en utfordring å rekruttere frivillige og å komme opp i det ønskende antall deltakere, men med bevisst utvikling av kvalitative opplegg, håper vi at ryktet vil spre seg og oppslutningen øke. Det skjer erfaringsdeling til andre menigheter i prostiet.” (Prosten i Vinger og Odal).

”Erfaringsdeling: Vi opplever at det er litt vanskelig å dele erfaringer fordi de andre kommunene også hadde ønsket seg prosjektpenger. Men vi har planlagt en felles idedugnad januar 07 som inspirasjon for å søke det 4.året.” (Prosten i Solør)

”Vi tror også at dette er et pilotprosjekt som viser vei for barnarbeidet i de øvrige menigheter i prostiet.” (Prosten i Nord-Østerdal)

”Selv om det er en viss aktivitet på alle alderstrinn når en ser for seg prostiet samlet, er dette et område der prest og menighet må bruke mer tid og ressurser.” (Prosten i Sør-Gudbrandsdal)

Resultatmål 2.3 – Stimulere og igangsette tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge

A En kort, generell tilstandsvurdering

Vi har også i år hentet inn data fra sokn og prostier for å få kjennskap til hvor vi står i arbeidet med barn og unge. Vi har tidligere år rapportert om god oppslutning om dåp og om utdeling av 4 års bok, uten å ha konkret tallmateriale å vise til. Hamar bispedømmeråd har de siste to årene selv hentet inn antall 4 åringer og antall 15 åringer pr. kommune fra statistisk sentralbyrå. Disse tallene er så sett i sammenheng med antall som mottar 4 års bok og antall konfirmanter. (Se punkt B under). Vi skulle gjerne hatt antall fødte mot antall døpte også, men fjorårets tall er på nåværende tidspunkt ikke tilgjengelig fra Statistisk Sentralbyrå. For likevel å få et bilde av hvordan det står til med oppslutningen om dåp i bispedømmet, har vi tillatt oss å sammenlikne tallene for antall fødte i 2005 i forhold til antall døpte i 2006. Det gir en oppslutning om dåp på 90 %. 3559 ble født i 2005 og 3193 ble døpt i 2006.

Vi ser at prostiene rapporterer gledelig om utstrakt og godt samarbeid med skoler og barnehager. Ikke alle bekrefter å ha formaliserte samarbeidsavtaler å vise til, men de fleste har gode tradisjoner som oppleves som faste og bindende. Spørsmålsstillingen i kostraskjemaet som omhandler skole-kirke egner seg dårlig for å innhente sammenlikningsgrunnlag. Vi trenger at det omformuleres fra antall skoleklasser til antall elever.

I kjølvannet av den offentlige debatt om skolegudstjenestene før jul i 2005, arrangerte bispedømmet en fagdag for prestene og kateketene. Fagdagen hadde som mål å klargjøre grunnlaget for samarbeidet mellom kirke og skole.

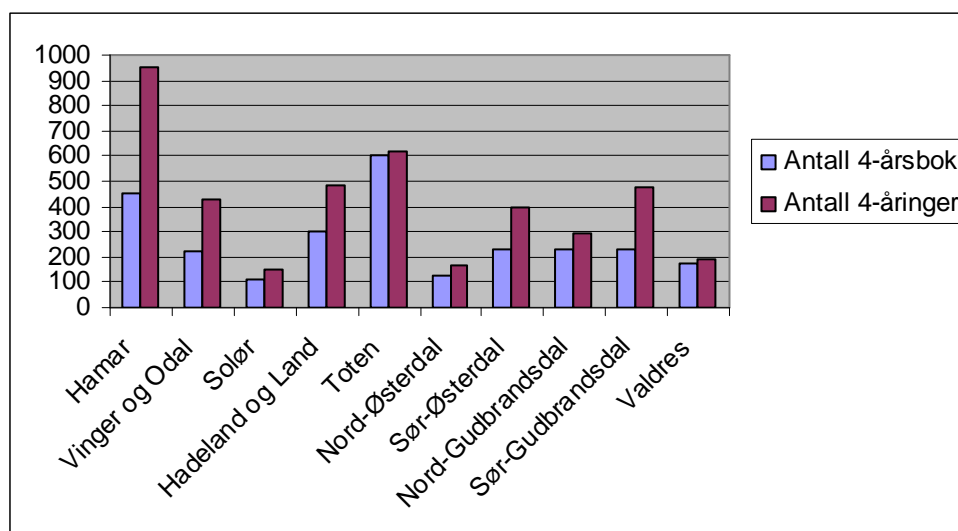
Vi har i år hatt ungdomskonsulent i ca 20 % stilling. Hovedarbeidsoppgavene har ligget til Ungdomsrådet og Ungdomstinget – kirkepolitiske arenaer i bispedømmet for unge. Dette er et arbeid som vokser og utvikler seg godt, samt gjør seg stadig mer gjeldende inn i demokratiet i kirka.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Strategiplanen vår har 4-års bok og Kirkeskole for 6 åringer som hovedsatsing, sammen med samarbeid med skoler og barnehager, og tiltak for konfirmanter/ unge for øvrig.

4-års bok

Vi har hentet inn antall som har mottatt 4-års bok og antall 4-åringer totalt.

Vi ser at tiltaket for 4 åringer, som i flere år er omtalt som tiltaket med best opplutning lokalt, har potensial for å nå flere.

”Kirkeskole” for 6 åringer

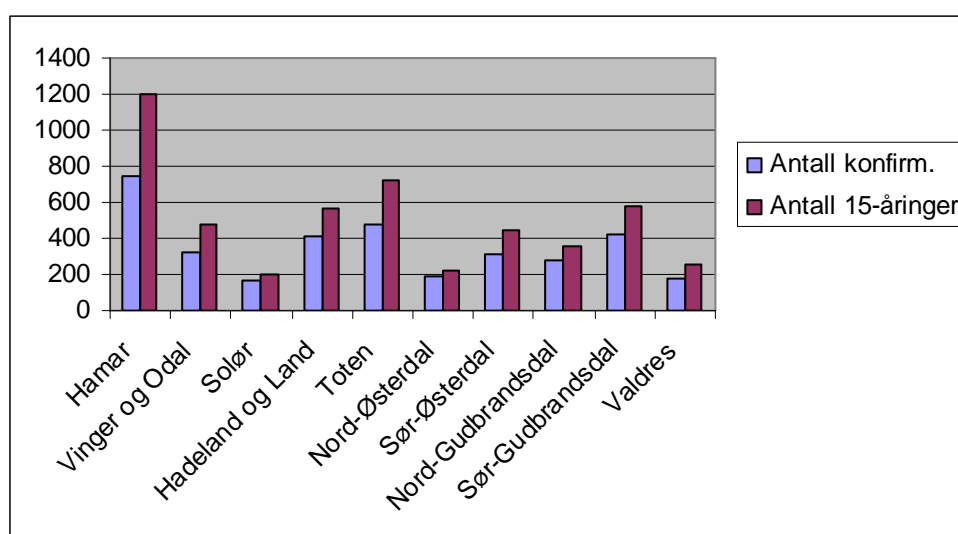
Vi ser av statistikken at i alt 221 barn i hele bispedømmet benyttet seg av tilbud om kirkeskole for 6 åringer.. Det viser seg at det er noen få sokn som virkelig har satsset på dette tiltaket, og de sørger for opplutningen som tallene viser (se vedlagte statistikk). Et av soknene har dette som trosopplæringsprosjekt, og et annet sokn med enda større opplutning har lang og god tradisjon for dette tiltaket. Ellers viser antall deltakere at tiltak for denne målgruppen ikke er prioritert.

Konfirmanter - Ung i kirken

Konfirmantsatsingen i bispedømmet er betydelig. Dette har gitt resultater. Det er flere og flere menigheter som samarbeider om dette arbeidet, og det satses mye på leir og weekend tilbud. De som ikke har ressurser til å lage leir for sine konfirmanter kan benytte seg av tilbudet til KFUK/KFUM som tilbyr to uker med leir om sommeren til bispedømmets menigheter. Dette tilbudet har vokst fra år til år, og i 2006 var det 37

menigheter som benyttet seg av det. Vi ser en stigende grad av interesse for denne leiren også hos de menighetene som har gode tradisjoner med å lage leir for sine, men som har behov for et pusterom og ikke minst hjelp til å opparbeide ungdomsledermiljø på nytt. KFUK/KFUM leiren har et stadig økende miljø av ungdomsledere som tilbyr et miljø til andre ungdomsledere som ikke har så mange rundt seg lokalt. Ungdomslederne fra leiren tar også på seg å reise rundt resten av året og lage gjensynstreff og Ung Messe med konfirmanter og ungdomsledere lokalt.

Andelen konfirmanter i forhold til totalt antall 15 åringer i bispedømmet som helhet, gir en konfirmantprosent samlet på 70 %.

Studentpresten i bispedømmet er vel etablert i Oppland. Det rapporteres om godt bruk av tjenesten spesielt i forhold til sjelesorgsarbeid.

Kirkegården som kulturbærer og livstolker

Flere skoler har pilegrimsvandringer i samarbeid med prestene i sine årsplaner. Den kulturelle skolesekken har noen steder muliggjort å sette fokus på pilegrimsvandringer. Svært mange menigheter har pilegrimsmotivet sentralt i sin konfirmantundervisning.

I forbindelse med visitas i Solør prosti i september, ble det arrangert vandring på Våler kirkegård, der 5. klasse ved Vålbyen skole ble utfordret på kirkegården og gravminnenes betydning som trosuttrykk. Denne skoletimen opplevdes positiv og meningsfull både for elever og lærere, og inspirerte bispedømmekontoret til å prioritere slike vandringer i tilknytning til markering av Pilegrimsleden 10 år i 2007.

Sør-samisk kultur

Vi kan vise til et godt skole-/kirkesamarbeid i den sørsamiske del av Hamar bispedømme. Se punkt 2.4B.

Ungdomskonsulent

Arbeidet med ungdomsråd og ungdomsting vokser og utvikler seg godt. Ungdomstinget ble avholdt for femte gang i starten av februar med ca 220 deltakere. I likhet med tidligere år ble det gjennomført i tilknytning til arrangement i regi av KFUK/KFUM. Blant sakene som ble tatt opp var kirkas utfordring som et rom å forandre og forandres i.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Skole- og barnehagesamarbeide er et satsningsområde i bispedømmet. Etter å ha hentet inn spørsmål om det finnes formaliserte samarbeidsplaner mellom skole/barnehage og soknet, ser vi at samarbeidet kan være noe skjørt og personavhengig. Det ønsker vi å ta tak i for neste år, og oppmuntre prester og kateketer til å henvende seg til skoler og barnehager for å få skriftliggjort samarbeidet. Vi ser også at arbeidet med barn og unge generelt bør bli et tydeligere satsingsområde, ikke bare på papir og i strategier og planer, men det bør bli en tydeligere del av virksomheten for øvrig. Vi har forventning om at innhenting av tallmateriale og synliggjøring av utviklingstendenser kan bidra til dette.

Ungdomskonsulent

Det er fortsatt et stort arbeid som gjenstår for å etablere Ungdomsting og Ungdomsrådets posisjon i bispedømmet. En utfordring i denne sammenheng er kommunikasjonen ut til menighetene, for å sikre bred deltakelse og god representasjon. Målet er å avholde Ungdomsting som en separat helg, der de kirkepolitiske sakene som tas opp er med og preger hele opplegget på helga.

Studentprest

I budsjettet for 2008 har vi lagt til grunn et behov for en studentpreststilling også i Hedmark. Det er et uttrykt ønske om å utvikle denne tjenesten, og samkjøre dette arbeidet med det øvrige arbeidet for barn og unge. Studentpresten bør også være en del av det politiske arbeidet for barn og unge i bispedømmet, og i så måte ha fast plass i ungdomsrådet. Vi ønsker generelt å styrke arbeidet i forhold til aldersgruppen 18 til 30 år.

Resultatmål 2.4 – Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

A En kort, generell tilstandsvurdering

Samarbeid og/eller sammenslåing av menigheter er vanskelig å få til når det oppfattes som noe som pådyttes ovenfra/utenfra. Det er først når det kommer som uttrykk for lokale behov, at de har sjanse til å lykkes. Med innføringen av nye tjenesteordninger for prestene foretok vi en gjennomgang av arbeidsfordeling, soknegrenser og prostigrenser. Som et resultat av dette ble menighetene i Gran kommune i Hadeland og Land prosti omregulert slik at de nye soknene bedre svarer til dagens situasjon ut fra endringer både i bosetting og kommunikasjon.

En mulig grenseendring på prostinivå kan komme etter at en deling av Domprostiet ble sendt ut på høring i 2006.

Når det gjelder samarbeid med organisasjoner har bispedømmet fortsatt sine avtaler med KFUK/KFUM, Kirkens Nødhjelp og Det norske Misjonsselskap.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Prostivisitaser

Biskopens forsøk med prostivisitaser begynte i 2004 og ble avsluttet i 2006 etter at alle 10 prostier var visitert. Det er skrevet en egen prosjektrapport som vedlegges årsrapporten. Prosjektet hadde sin bakgrunn i de endrede organisasjons- og ledelsesforhold som nå er i kirken på lokalnivå. Hensikten var å prøve ut en form for visitas som kunne utnytte bedre de muligheter som ligger i tilsynsfunksjonen inn i en ny situasjon. Forsøket viser at prostivisitasen kan være et godt verktøy for å oppnå en mer dynamisk ledelse og styrke prostiet som enhet og prosten som leder. Samtidig understrekes at biskopens muligheter til kontakt med de enkelte sokn og folket som bor der, ikke må svekkes.

Kirken i lokalsamfunnet

I høringen om forholdet mellom stat og kirke, svarte 126 menighetsråd (ca 76 %) at de ville beholde statskirken (evt. med endringer), 39 (ca 24 %) ønsket en lovforankret kirke. Videre rapporterer prostene om en kirke som står sterkt i sitt lokale miljø. Oppslutningen om de kirkelige handlingene, og stabil gudstjenestesøkning, tilsier at kirken har en solid posisjon.

I arbeidet med kirkens kulturengasjement er det en utfordring å se sammenhengen mellom lokalkultur, livstolkning og kirke. Prosten i Sør-Østerdal sier dette i sin årsrapport til bispedømmet:

”Med bakgrunn i kirkens kulturmelding, er det i 2006 tatt initiativ til en forsterket innsats for kirken som kulturmøteplass og kulturformidler. Også på dette området er det klare forskjeller på utkantområdene og de mer sentrale områdene. Kirken som sted for større kulturevenement er et sentrumsfenomen. Det gir rike opplevelser og markerer kirken som kulturaktør.

Vel så viktig er det integrasjonsarbeidet som skjer mellom lokale kulturkrefter og kirke. Denne aktiviteten fanges bare i liten grad opp av de sentrale rapporteringsskjemaene. Dette omfatter samarbeid om gudstjenester der lokale kunstneriske og kulturelle uttrykk utnyttes, samarbeid om lokale kulturarrangement og kirkelig tilnærming til lokale tradisjoner og skikker. Dette skaper en arena for livstolkning der lokal kunst og kirkelig tradisjon møtes. Åmot og særlig Engerdal har opparbeidet et bemerkelsesverdig kirkelig engasjement på dette området, der lokal tradisjon og kultur verdsettes av kirken og danner utgangspunkt for teologisk refleksjon. Lokal tradisjon er arbeid, næring, musikk, tekster, litteratur, bilder, teater osv. Det høye nattverdallet for Elgå, reflekterer dette. Nattverden er her knyttet direkte til lokal tradisjon i en kontekstuell gudstjeneste. Elgå har ca 100 innbyggere og 321 til nattverd i 2006.”

Den sørsamiske kultur

Elgå sokn har en livskraftig sørsamisk kultur. Elgå menighet har samarbeidsavtale med Elgå oppvekstsenter. Oppvekstsenteret har hatt et statsfinansiert skoleforsøk som

har som mål å styrke det sørsamiske tale og skriftspråket. Både samisktalende og norsktalende barn skal lære begge språk. Samarbeidet med kirken er en del av forsøket slik at også de faste liturgiske ledd innlæres i sørsamisk språk og brukes i gudstjenestene i menigheten. Skolegudstjenestene gjennomføres slik at det i gudstjenesten veksles mellom de to språk. Sørsamisk har i liten grad vært skriftspråk. At det nå foreligger et nytestamente på sørsamisk og at de faste liturgiske ledd har fått sin skriftlige fiksering og er i bruk i gudstjenesten, er viktige grunnelementer for å berge sørsamisk som skriftspråk.

Pilegrimsarbeid

Hamar bispedømmes fokus på pilegrimsarbeid får stadig nye knoppskudd. I månedsskiftet juni/ juli ble en nymerket pilegrimsvei i Valdres åpnet. God planlegging og mye dugnadsinnsats muliggjorde på rekordtid å merke veien mellom Hedalen stavkyrkje og St. Thomaskyrkja på Filefjell. Andre steder i bispedømmet er det også blitt arbeidet for å få flere veier merket. Langs de allerede merkede veier har det vært arrangert ulike typer vandringar.

Pilegrimsvandringar er blitt en ”merkevare” for bispedømmet når det arrangeres større fellessamlingar. I forbindelse med biskop Rosemarie Köhns avslutningsgudstjeneste i Hamardomen, ble det arrangert en forutgående vandring med flere hundre deltakere. I det pågående arbeid i forbindelse med gudstjenestefornyelse, er også pilegrims-spiritualiteten en inspirasjonskilde. Pilegrimsvandringar er ”lavterskelarrangement” og er en viktig del av virksomheten i et folkekirke-bispedømme. Flere foreningar og lag gjør seg stadig bruk av pilegrimsveiene. Pilegrimspresten har mange henvendelser om hjelp for tilrettelegging og råd for vandringar.

Samarbeid med frivillige kristelige organisasjonar

Bispedømmerådet har en egen samarbeidsavtale med Det norske Misjonsselskap og Kirkens Nødhjelp (KN) om utvikling av misjon og internasjonal diakoni i menighetene. KN har besluttet å ansette egen regionkonsulent for Hamar bispedømme fra 1.1.07 med kontor plass i Hamar bispedømmekontor. Til nå har KN hatt felles regionkonsulent for Borg og Hamar.

C Behov for eventuelle endringar av bispedømmets strategier, planer og tiltak

En videreføring av bispedømmets arbeid må omfatte fortsatt satsing på samarbeidet mellom proster og kirkeverger. Vi må også ivareta biskopens kontakt med kommunene. Kommune og kirke må arbeide sammen for gode lokalsamfunn.

Etter at Misjonssambandet har etablert menighetslignende forsamlingar i flere andre bispedømmer, etablerte de i løpet av 2006 en slik forsamling også i Hamar. Dette er foreløpig mest en prinsipiell utfordring som bispedømmet følger med på.

Hamar bispedømmeråd har ikke sett seg i stand til å prioritere å gå aktivt inn i spørsmålet om beliggenhet av regionale sentra for kunstfaglig kompetanse- og ressursnettverk. Vi opplever at bispedømmet har flere aktuelle kandidatar til slike

sentre, og vi stiller oss til disposisjon for å delta i arbeidet for evt. å opprette et slikt senter i vår region.

Resultatmål 2.5 – Bidra til at kirkelige tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver

A En kort generell tilstandsvurdering

Kurs for nye menighetsråd ble avviklet i 2006. Det er tradisjonelt stor utskifting i menighetsrådene i Hamar bispedømme. Bispedømmerådet ønsket derfor å satse på kursing av de nye menighetsrådene for å forberede dem på oppgavene og styrke deres kompetanse. Det ble utarbeidet et eget kursopplegg med egen kursperm som ble gjennomgått prostivis. Evalueringen var overveiende positiv.

Vi har inntrykk av at kompetansen i forhold til saksbehandling vedrørende kirkebygg og inventar lokalt er økende. Vi opplever fortsatt at ansvarsfordelingen mellom menighetsråd og fellesråd ved innsending av saker til godkjenning er uklar. Fagrådet for kirketekstiler og kirkeinventar har dette året ikke besøkt menigheter, eller mottatt saker til vurdering. Likevel er det viktig å fortsette markedsføring av fagrådets kompetanse, og samtidig bevisstgjøre lokale kirkelige myndigheters ansvar for fagfeltet. Det er nyttig i saksbehandlingen å delta på et så tidlig tidspunkt som mulig, bl.a. gjennom møte med menighetsråd/fellesråd "på stedet".

Menighetsrådsvalg 2005

Hamar Bispedømme hadde høyest valgdeltakelse av alle bispedømmer - 9,1 % mot 4,3 % som landsgjennomsnitt (Kirkerådets tall). Det var likevel store forskjeller innad i bispedømmet. Valgdeltakelsen på soknenivå varierte mellom 0,8 % og 74,1 %. På prostinivå varierte den mellom 1,6 % og 21 %. Denne variasjonen viser først og fremst at det fortsatt er mulig å øke den samlede valgdeltakelsen betraktelig. Hadde alle prostier tilrettelagt for valgdeltakelse på Stortingsvalgdagen på samme måte som sammenliknbare prostier, ville den sannsynlige valgdeltakelse ha ligget på 13-15 %.

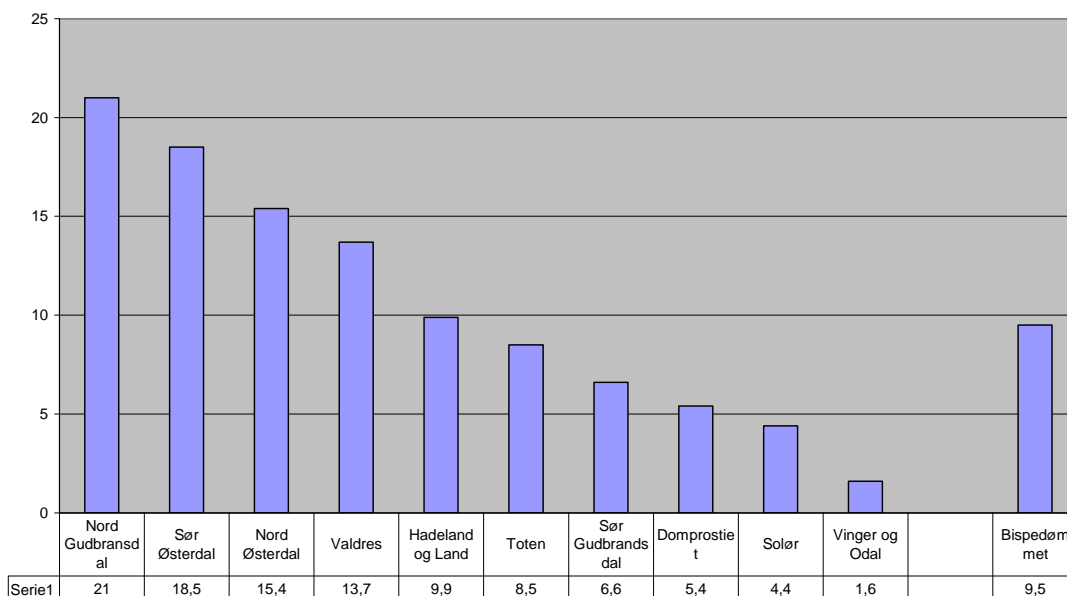
B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Menighetsrådsvalg

Bispedømmets strategi om å oppfordre til valg samtidig med andre offentlige valg, har vært vellykket.

Variasjonen i valgdeltakelse på prostinivå samsvarer i det vesentlige med hvor mange sokn som hadde valg samtidig med Stortingsvalget. I Nord-Gudbrandsdal prosti hadde alle sokn valg samtidig med Stortingsvalget. Nord-Gudbrandsdal hadde 21 % valgdeltakelse. I Vinger & Odal prosti og i Solør prosti hadde bare to sokn i hvert prosti valg samtidig med Stortingsvalget. Vinger & Odal hadde 1,6 % valgdeltakelse, Solør 4,4 %. Det er likevel slik at prostier med spredt bebyggelse generelt har høyere valgdeltakelse, og at prostier med tett bebyggelse har lavere valgdeltakelse. Slik kommer Valdres godt ut med 13,7 % men bare halvdel av soknene stemte på Stortingsvalgdagen, mens Domprostiet kommer ut med 5,4 % selv om bare 3 sokn ikke stemte samtidig med Stortingsvalget.

Menighetsrådsvalg 2005. Valgdeltakelse i prosent etter prosti.

Kursing av menighetsråd

Alle menighetsråd ble invitert til prostivis kursing i mars og april måned. 131 menighetsråd deltok på en tre timers kurskveld. De ulike fagområdene ble presentert og alle fikk utdelt "Menighetsrådsperm" med relevant informasjon for virksomheten til menighetsrådene. Dessuten ble kirkekonsulentens bok "Bygg og bilde" og tipsheftet "Kirkegårdens dag" utgitt av Norsk forening for kirkegårdskultur, utdelt. Det ble foretatt evaluering av kurskvelden. Disse kursene var en oppfølging av kurs som prostene holdt for nyvalgte menighetsråd før konstituering i 2005.

Prostenes administrative saksbehandlere

I 2006 har vi gjennomført to fellessamlinger for prostenes administrative saksbehandlere. Formålet er å skape et nettverk for gjensidig informasjonsutveksling, opplæring i felles systemer og ev. samordning av rutiner. Under årets fagdager ble det holdt et seminar for de som sitter i førstelinjen på et kirkekontor, "Å møte folk" – om kultur og service på kirkekontoret.

IT-opplæring for presteskapet

Det utarbeides et verktøy for opplæring innenfor grunnleggende IT-kunnskaper. Det er fastsatt en kursdag av "superbrukere" fra prostiene i april 2007. Disse skal videreføre opplæringen innen det enkelte prosti

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

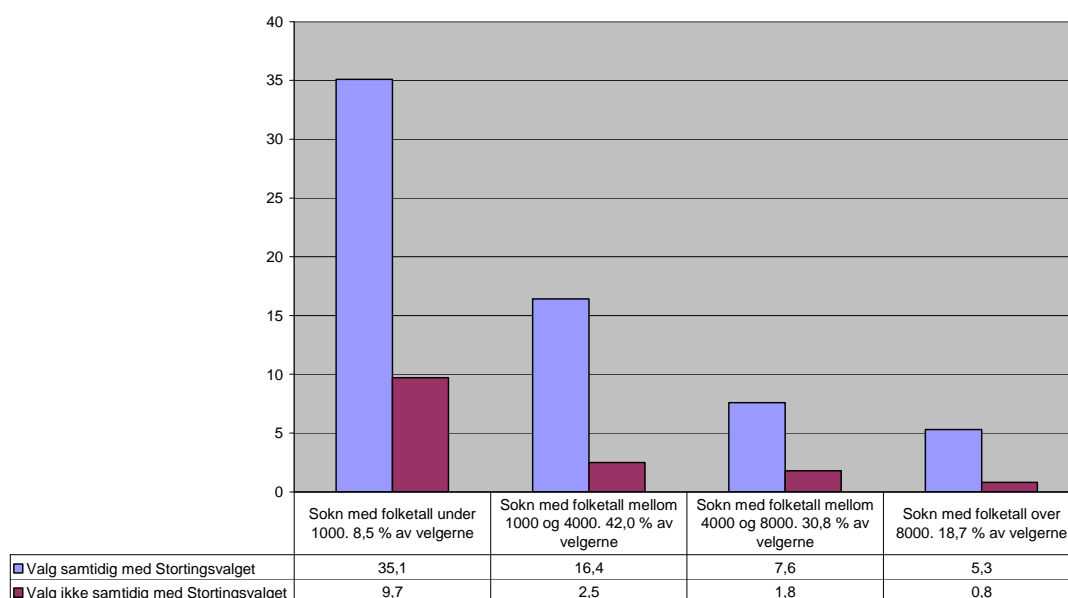
Menighetsrådsvalg

I høringsuttalelsene om stat/kirke er det i bispedømmet kommet klart til uttrykk at uansett endelig utfall av kirkeordningsspørsmålet, er det viktig å videreføre en

demokratisering av styringsstrukturen i kirka. For at de kirkelige råd skal få den nødvendige tillit er det helt nødvendig at de har et bredere velgergrunnlag. Da må valgdeltakelsen økes.

Nedenfor vises et diagram over fire ulike typer sokn: Sokn med folketall under 1000 (68 sokn), sokn med folketall mellom 1000 og 4000 (66 sokn), sokn med folketall mellom 4000 og 8000 (23 sokn) og sokn med folketall over 8000 (6 sokn). I alle typer sokn er valgdeltakelsen langt høyere der det ble holdt valg samtidig med Stortingsvalget. I sokn med folketall under 1000 er valgdeltakelsen bemerkelsesverdig høy med et gjennomsnitt på 35,1 % ved valg på Stortingsvalgdagen. Samme type sokn som ikke holdt valg samtidig med Stortingsvalget hadde 9,7 % deltakelse. I sokn med folketall over 8000 var valgdeltakelsen henholdsvis 5,3 % på Stortingsvalgdagen og 0,8 % på annen valgdag.

Menighetsrådsvalg 2005. Valgdeltakelse i prosent etter størrelse på soknet.

Diagrammet viser at det er i sokn med folketall over 4000 det særlig må settes inn nye tiltak for å øke valgdeltakelsen.

Seminar om kirketekstiler

I forbindelse med avskjedsmarkeringen for biskop Rosemarie Köhn, ble det arrangert et seminar om vedlikehold av kirketekstiler. Dette er et område med behov for økt kompetanse lokalt, og vi ser behovet for å få til et bedre samarbeid om saksfeltet.

Oppfølging av kurs for menighetsråd

Kurs for nye menighetsråd følges opp med kurs innenfor de ulike fagområdene.

Resultatmål 2.6 – Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene

A En kort generell tilstandsvurdering

Valg til nytt bispedømmeråd skjedde etter gjeldende regler i løpet av våren.

Overlevering av stafettpinnen skjedde i felles bispedømmerådsmøte med gamle og nye medlemmer 12.-13.juni. Det nye bispedømmerådet har følgende sammensetning:

Leke medlemmer: Marit Tingelstad, leder
Bjørn I. Eidsvåg, nestleder
Jenny Skumsnes Moe
Aslag Lajord

Lek kirkelig tilsatt: Dag Landmark

Geistlig representant: Lars Erlend Kielland

Biskop Solveig Fiske

Det nye bispedømmerådet hadde møte med prostene og fagforeningene i september, der de ble orientert om situasjonen i bispedømmet.

Kontoret har det siste året vært preget av biskopens avskjed og nominasjon, valg og utnevning av ny biskop. Både avskjedsmarkering og vigsling er begivenheter vi er stolte over å ha gjennomført. Arbeidet ved bispekontoret har fungert tilfredsstillende til tross for disse store arrangementene.

Ytterligere et stort prosjekt har vært implementering av nye tjenesteordninger.

Økonomisjefen er kjøpt fri 20 % for å delta i en samarbeidsgruppe for samordning av økonomireglement og systemer for alle bispedømmene.

Det ble nødvendig å hente inn ny vikar for personalsjefen og vi har fått en tilfredsstillende løsning frem til stillingen er ulyst og vedtak om tilsetning er fattet. I tillegg har vi hatt ekstrahjelp i fellestjenester i hele 2006.

Vanskelige personalsaker har preget arbeidet for de involverte parter

Arkiv

Fra 2004 til 2006 har det vært en 56 % økning på journalførte poster.

Hamar bispedømme – antall journalførte poster

År	Journalførte poster - antall
2004	2683
2005	4121
2006	4197

Tjenesten dekkes av en 80 % stilling. Som et sammenligningsgrunnlag - Oslo bispedømme hadde vel 5000 journalførte poster i 2006, og har pr. i dag en og en halv stilling til arkiv.

www.kirken.no

Fra 2006 har vi fått en ny og bedre nettside. Totalt var det 15640 besøk på nettsiden i 2005. I 2006 var dette økt til 22 293. Det var flest besøk i oktober - vel 3 500. Vi kan lese av statistikken at besøket er størst de månedene vi er flinke til å legge ut nyheter.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

I samarbeid med Opplysningsvesenets fond (OVF) er det igangsatt arbeid med å finne en langsiktig planløsning for istandsetting av bispegårdshagen. I 2006 ble området i nær tilknytning til boligen ordnet med beplantning og nye singelganger.

Grønn stat

Vi arbeider med å få bispedømmekontoret sertifisert som Miljøfyrtårn, samt utfordrer noen menigheter på det samme. Kontoret har hatt fokus bl.a. på avfallshåndtering, energiforbruk og kjøp av miljømerkede produkter.

Kirkemusikk

Også i 2006 inviterte en bispedømmets kirkemusikere til fagdager. Ut fra påmelding og tema, ble dagen omdefinert og utvidet til å omfatte prester og de andre vigslede gruppene. I arbeidet med liturgireformen har kirkemusikerne en sentral funksjon og deres betydning viser seg i det lokale gudstjenestearbeidet som skjer. En prost omtaler kirkemusikernes betydning slik: *Antall gudstjenester og deltakelsen på disse er relativt stabil. Vi ser at deltakelse av barnekor eller andre musikalske bidrag ofte øker både gudstjenestedeltakelsen og gudstjenesteopplevelsen. Dette bør få konsekvenser for hvordan vi prioriterer kirkemusikalsk og kulturelt arbeid i lokalkirken.*

Invitasjoner til gudstjenester (ulike aldersgrupper, Alle helgen med mer) øker også deltakelsen betraktelig. De gudstjenestene som det arbeides spesielt med i form av ekstra musikk, flere medvirkende, spesielle målgrupper etc., gir både økt deltakelse og økt kvalitet. (Prosten i Vinger)

Avslutningsmarkering for biskop Rosemarie Köhn

20.oktober 2006 fylte biskop Köhn 67 år. Hele Norge kjente biskop Rose som representant for en bred og folkelig kirke med vekt på toleranse og kjærlighet. Bispedømmet arrangerte 19. og 20.oktober en kombinert avskjed for henne og fagdager for bispedømmets ansatte. Markeringene skulle vise noe av det hun har gitt kirke og enkeltmennesker i sin tid som biskop. Vi ønsket å feire en folkekirke i biskop Roses ånd. Formuleringen fra markeringen av bispedømmets 850-års-jubileum ble tatt opp igjen; ” En kirke som tar vare på medmenneskeligheten og tegner en himmel over det hele mennesket. Fortiden brukes til å gå inn i fremtiden med tro, røtter og toleranse som grunnleggende tema.”

Et bredt program med høy kvalitet ble satt sammen. Ønsket var så stor åpenhet som mulig. Arrangementene var åpne for alle, og i tillegg var det invitert spesielt representanter fra menighetsråd, fellesråd, tilsatte og representanter fra ulike organisasjoner og samarbeidspartnere. Faglige seminarer av høy kvalitet (se vedlagte program) ble arrangert. Det ble gjennomført en vandregudstjeneste med start i domkirken og avslutning i Hamardomen knyttet sammen med "fakkelvandring" med poster underveis som bygget på biskop Roses åtte drømmer for kirken:

- Kirken som håpsstedet
- Kirken som et hjem
- Kirken som kildestedet
- Kirken som næfæsj-stedet
- Kirken som proteststedet
- Kirken som forsonings og kjærlighetens hus
- Kirken som medvandrersted
- Kirken som drømmens hus.

Første dag av markeringen ble avsluttet med en kulturkveld, der både regionale, lokale og nasjonale topputøvere bidrog. Kulturkvelden bar preg av mangfold, og et sterkt spenn både i alder, geografisk spredning og kulturelt uttrykk hos utøverne. I den forbindelse ble biskop Roses markerte stilling i offentligheten tydelig, ved at så mange av de spurte artistene gjerne stilte opp – som en hyllest til henne.

Nominasjonsprosessen

Kultur- og kirkedepartementet bestemte at Hamar skulle følge normalordningen for nominasjon og valg av biskop. Hamar Bispedømmeråd ønsket et bredt engasjement og oppfordret derfor menighetsråd og ansatte om å foreslå navn til nominasjonsprosessen. Det viste seg krevende å få kvinnelige kandidater til å si ja til nominasjon. 26.mars nominerte Hamar Bispedømmeråd følgende fem kandidater: Knut Andresen, Solveig Fiske, Per Otto Gullaksen, Sevat Lappégard og Berit Lånke. Utnevnelsen av Solveig Fiske til ny biskop, skjedde 13.oktober 2006.

Vigsling av biskop Solveig Fiske

Etter at Solveig Fiske ble utnevnt av Kongen i statsråd, gikk det kort tid før hun ble vigslet til biskop av preses Olav Skjevesland 17. desember 2006. Lørdag 16. desember var det skriftemålgudstjeneste i domkirken med derpå følgende middag hvor Bispedømmerådet var vertskap for alle de medvirkende og for kontorets stab med ledsagere. Søndag 17. desember var det vigslingsgudstjeneste i Hamar domkirke med derpå følgende mottakelse i kulturhuset på med blant annet følgende internasjonale gjester tilstede: Biskop Visanukorn Upama, luthersk kirke i Thailand, biskop Victoria Cortez, luthersk kirke i Nicaragua, biskop Alan Harper, anglikansk kirke i Irland, biskop Gustav Björkstrand, luthersk kirke i Finland, biskop Lise-Lotte Rebell, den danske kirken og biskop Esbjørn Hagberg, den svenske kirken.

Ny bispekåpe

Bispekåpen fra 1930-tallet tåler ikke mer slitasje, og høsten 2005 inviterte Fagrådet for kirketekstiler og kirkeinventar til åpen konkurranse om ny kåpe. Det ble innlevert 20 forslag i prekvalifiseringen, og fire kunstnere ble utfordret til videre deltagelse. En enstemmig jury, bestående av kunstner Marit Aabel, biskopen og Fagrådet, tilbød i mai 2006 Borgny Farstad Svalastog, Lillehammer, produksjonen av ny bispekåpe.

Arbeidet med den nye kåpen er i full gang, og er planlagt ferdig i august 2007. Den finansieres gjennom legatmidler.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Med den store økningen i journalførte poster i arkivtjenesten fra 2004 til 2006, er det ikke mulig for kontoret å holde et arkiv på et forsvarlig nivå i henhold til lovverket, med de eksisterende ressursrammer. Vi trenger å få styrket arkivtjenesten med en halv stilling.

De store prosjektene vi har gjennomført i 2006 viser et kontor som er gode til å dra lasset sammen og har god gjennomføringsevne på konkrete prosjekter. Likevel ser vi at det er behov for å ha fokus på egen organisasjon, med hensyn til rutiner og intern samhandling.

Vi vil i løpet av året ta i bruk den nye web-løsningen som Kirkens informasjonstjeneste har valgt for våre nettsider, slik at også Hamar bispedømme bidrar til at kirkens grafiske profil blir mer enhetlig.

Vi venter fortsatt på innføring av nytt personal- og økonomisystem (SAP) og det er fortsatt grunn til å påpeke mangelen på et tilfredsstillende dataverktøy på personalsiden.

”Grønn Stat” tas inn som et satsningsområde i avdelingenes handlingsplaner. Vi samarbeider med Opplysningsvesenets fond om nødvendige tiltak i forbindelse med å oppfylle Miljøfyrtårnsertifikatet; I 2007 er det bevilget midler til tetting av vinduer og annet nødvendig vedlikeholdsarbeid av bispegården.

III. En særskilt tilstandsvurdering i lys av hovedmål 2

Prestene skal ha en slik verdiforankring og identitet, og slik faglig og strategisk kompetanse, at de forordnede tjenestene og den menighetsbyggende virksomhet ellers, ivaretas med kvalitet. Menighetene og det enkelte kirkemedlem skal sikres regelmessig geistlig betjening og inspireres til å virke i samsvar med vår kirkes lære og ordninger. Nye medarbeidere skal kalles og vigsles.

Resultatmål 2.7 – Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

A En kort, generell tilstandsvurdering

Det er 3 ubesatte stillinger pr 31.12., men alle er dekket inn ved bruk av vikarer. På grunn av sykdom og permisjoner er det vikar i ytterligere noen stillinger, helt eller delvis. Pr 31.12. var 12 vikarer engasjert. Det er prostiprester i alle prostier.

Prostetjenesten preges av stabilitet. En turnover på 15 % er akseptabelt.

Selv om de nye tjenesteordningene formelt ble innført høsten/vinteren 2006 har flere prostier erfaring med å dekke tjenester for hverandre på tvers av soknegrensene.

Nye tjenesteordninger skaper nye muligheter og sannsynligvis mer stabile vikarsituasjoner.

På grunn av merforbruk i 2004 hadde vi et stramt økonomisk regime i 2005. Også i år ble det utarbeidet en plan for økonomiforvaltningen som var styrende for prostene bruk av vikarer med mer. Den økonomiske situasjonen i 2006 har imidlertid vært noe bedre og det viser seg bl.a. i bruken av vikarer. Vikarkostnaden er ca 1.1. millioner kr mer i 2006 enn i 2005. Enkelttjenester utgjorde i 2005 5% av den totale vikarutgiften i 2006 var tilsvarende 4,5 %. Større turnover samt flere og lengre permisjoner forklarere en del av vikarkostnadene.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Med bakgrunn i erfaringene fra 2005 vedtok Bispedømmerådet at prostene fra 2006 skal få større fullmakt til å styre egne budsjetter. Det er fortsatt bispedømmekontoret som har det endelige ansvar og gjør den praktiske jobben, men prostene har selv mulighet til å styre bruken av midlene ved ledighet og sykdom innen gitte rammer. Bedre budsjettrutiner og rapporteringsrutiner har gitt prostene bedre oversikt over økonomien.

Prostiene har for 2007 fått overført midler som følge av mindreforbruk i 2006.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Større ansvar for planlegging, styring og ledelse i det enkelte prosti er fortsatt relativt nytt, og det må jobbes videre med å få dette til å fungere hensiktsmessig. Fortsatt arbeid med å oppfylle intensjonene i de nye tjenesteordningene vil gi gevinster også i så måte.

Oppfølging skjer fra bispedømmekontoret som har ansvar for helheten. I det videre arbeidet må det klargjøres bedre hvilke forventninger det stilles til ledelse av prostiene, økonomisk og administrativt.

To av prostene oppgir i sin årsrapport til bispedømmet at det har vært en utfordring å skaffe nok vikarer – det gjelder både pensjonister og studenter. Dette er prosti som ikke tidligere har hatt problem med dette. Vi vet ikke grunnen, men for studentenes vedkommende kan det muligens ha sammenheng med endrede studieløp med mindre fleksibilitet underveis? Når det gjelder pensjonistene kan det muligens ha sammenheng med at en ny generasjon pensjonister i større grad vil være fri og ikke forplikte seg til arbeid til ukurante tider?

Resultatmål 2.8 – Styrke ledelsen av prestedtjenesten, samordningen mellom prestene og menighetsrådene, samvirke mellom prestene og andre kirkelige tilsatte

A En kort, generell tilstandsvurdering

Ny tjenesteordning

Arbeidet med innføring av ny tjenesteordning har vært en prosess over 2,5 år.

- 2004: Orientering til alle prestene.

- 2004-2005: Orientering til alle menighetsrådene, vurdering av eventuell sokneregulering og vedtak i menighetsmøtene.
- 2005: Forsterket lederopplæring av prostene (Dvergsdal consulting) og valg av ledelsesmodell for prostiene.
- 2005: Arbeidsbelastningsundersøkelse av alle prestestillingene.
- 2006: Drøfting og tilrettelegging av ny tjenesteordning prosti for prosti med vedtak i bispedømmerrådet og underskrift av nye arbeidsavtaler. Kurs for prostenes saksbehandlere.

Før nyttår hadde 9 prostier fått vedtak i bispedømmerrådet vedrørende ny tjenesteordning og de prestene som ønsket det skrevet under ny arbeidsavtale. Det 10. prostiet fikk vedtak i januar. Av bispedømmets 125 prester er det bare 10, som av svært forskjellige grunner, har reservert seg mot å skrive under nye arbeidsavtaler.

Hamar bispedømme fikk tilført 540 000 kroner til styrking av prostetjenesten/nyorganisering av prestatjenesten. Noen midler, samt midler fra lokale forhandlinger, ble brukt til lønn ved omgjøring av stillinger til sokneprest og overgang til nye avtaler.

Medarbeidersamtaler

På grunn av at det var fungerende biskop i 2006, ble det ikke holdt ordinære medarbeidersamtaler med prostene, men det ble holdt samtaler med hver prost om arbeidet med målsettinger og ledelse av prostiet. Det har vært en bedring i antall prester som har hatt medarbeidersamtaler med nærmeste overordnede, fra 75 i 2005 til 106 i 2006.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Utsikt til å kunne disponere deler av et eventuelt opparbeidet underforbruk på lønnsbudsjettet i prostiet til personaltiltak og faglig utvikling, har motivert til en bedre styring av midlene. Det motiverer til gode løsninger og frigjør midler til utviklingstiltak.

Ny tjenesteordning

I arbeidet med innføringen ble det vektlagt å få fram grundig dokumentasjon av prestenes arbeidsbelastning. Med dette som grunnlag var målet at en ny tjenesteordning kunne bli en reell forbedring av prestenes arbeidssituasjon og til beste for menighetene. Det ble vektlagt at den nye ordningens målsettinger skulle konkretiseres mest mulig. Dette er ivaretatt gjennom tilrettede forhold og ordninger i det enkelte prosti vedrørende bedre ledelse, mer ordnet arbeidstid og forutsigbar fritid, arbeidsfellesskap og samarbeid, utnyttelse av den faglige kompetanse, og styrking av samarbeidet med rådene.

Den nye tjenesteordningen bør forbedre prestenes arbeidssituasjon betraktelig. God arbeidsplanlegging sikrer avtalefestet fritid og gir en mer effektiv utnytting av arbeidsressursene. I utprøvningsfasen har prestene i noen prostier ført dagbok over hvordan arbeidstiden disponeres. Det er store individuelle forskjeller, men mange av prestene får en bedre arbeidssituasjon når arbeidstiden planlegges bedre.

I sammenheng med lederopplæring for prostene ble det valgt en modell for ledelse av prostiet der prosten er faglig leder og personalleder. Det forventes høy faglig kompetanse av prostene slik at de kan være dyktige faglige ledere for prestetjenesten og for menighetene.

Prosten skal ha en saksbehandler på høyt kompetent nivå. Det er derfor i alle prostier opprettet 30 eller 40 % stilling som saksbehandler for prosten på førstekonsulent nivå. Det inngås nye avtaler med fellestrådene ved prostesetene om den økte stillingsandelen.

Biskopens aktiviteter i 2006

01.01.-31.10.06: Rosemarie Köhn syk

01.01.-31.10.06: Sevat Lappegard – fungerende biskop

01.11.-16.12.06: Ole Elias Holck – fungerende biskop

17.12.-31.12.06: Solveig Fiske

01.01.06-31.10.06 – Sevat Lappegard:

Type aktivitet	Antall
Prostibesøk – en dags	7
Prostivistaser 08.03.-19.03.06: Visitas i Hadeland og Land prosti 03.05.-14.05.06: Visitas i Nord-Gudbrandsdal prosti 05.09.-10.09.06: Visitas i Solør prosti	3
Befaringer 23.08.06. Sannerud kapell	1
Gudstjenester der biskopen har holdt preken : 26.02.06: Gudstjeneste – eldremesse – Elverum 08.03.06: Østsinni. Visitasgudstjeneste 09.03.06: Ål. Visitasgudstjeneste 10.03.06: Sørumsund. Visitasgudstjeneste 12.03.06: Fluberg. Visitasgudstjeneste 19.03.06: Tingelstad. Visitasgudstjeneste 04.05.06: Garmo. Visitasgudstjeneste 05.05.06: Bøverdalen. Visitasgudstjeneste 06.05.06: Kvam. Visitasgudstjeneste 07.05.06: Dombås. Visitasgudstjeneste 10.05.06: Vågå. Visitasgudstjeneste 12.05.06: Lesjaskog. Visitasgudstjeneste 19.06.06. Gran. Ordinasjonssamling 10.09.06: Åsnes. Visitasgudstjeneste 15.10.06: Festgudstjeneste i Hov kirke	15
Kirkejubileer: 11.06.06: Lunner kirke – 850-årsjubileum 25.06.06: Våler kirke – 200-årsjubileum 17.09.06: Kinn kirke – 50-årsjubileum	3

Type aktivitet	Antall
Ordinasjoner 23.04.06: Anna Sindre – ordinert i Strøm kirke i Sør-Odal. Ordinasjonen utført av biskopen i Borg, Helga Haugland Byfuglien	1
Vigsling til diakon 10.09.06: Karen Fure, Tynset	1
Vigsling av kirke/kapell 22.01.06: Vigsling av pilegrimskapell Beitostølen	
Innsettelse 22.01.06: Innsettelse av fjellprest Eli Vatn i Valdres prosti 05.03.06: Innsettelse av prost Per Halstein Nielsen i Sør-Gudbrandsdal 14.05.06: Innsettelse av prost Paul Gunnar Skuland i Nord-Gudbrandsdal	3
Bispemøter	4
Møte Bibelselskapets generalforsamling	1
Møte med Stortingsrepresentantene fra Hedmark og Oppland 02.03.06: Oslo	1
Bispedømmerådsmøter	7
Prostemøter	4
Møter med kirkeverger/fellesråd	4
Kurs for nye menighetsråd	8
Medarbeidersamtaler (på grunn av at det var fungerende biskop ble det ikke holdt ordinære medarbeidersamtaler, men det ble holdt samtaler med hver prost om arbeidet med målsettinger og ledelse av prostiet).	10
Samtaler med hver enkelt prost i forbindelse med innføring av ny tjenesteordning	16
Veien til prestetjeneste 19.06.06- 21.06.06: Gran. Ordinasjonssamling	1
Samtaler med hver enkelt vigslet i forkant av prostivisitas	25
Individuelle samtaler, inklusive sluttsamtaler og O1, O2 og O3-samtaler	31
Intervju (av lengre varighet) – media – diverse	7
Pressekonferanser	3

Type aktivitet	Antall
Foredrag <ul style="list-style-type: none"> - 04.01.06: Gjøvik. Samling for landets studentprester - 15.01.06: Hamar. Domorganist Røgebergs virke - 18.03.06: Jevnaker. Riter og livserfaring - 30.03.06: Elverum: Stat/kirke - 01.04.06: Elverum Austmannalag. Ny bibelomsetjing - 21.04.06: Ål kyrkjeakademi. Statskyrkja - 22.04.06: Trysil. Prisutdeling. Frelsesarmeen - 24.04.06: OVF seminar. Prestegården i kulturhistorisk perspektiv - 25.04.06: Hamar. Kirke/skole samarbeidet - 17.05.06: Ål.17-mai - 31.05.06: Foredrag på konferanse PF om boplikt - 28.08.06: Elverum – debattmøte stat/kirke - 04.09.06: LO, Hamar - Menneskesyn - 22.09.06: Teologisk Fakultet: Stat/kirke - 22.09.06: Stat/kirke-møte. Tynset - 11.10.06: Nansenskolen Lillehammer. Grunnskolens formålsparagraf 	15
Ulykkesmarkering i samarbeid med Statens vegvesen, Region Øst - Hedmark fylke, 11.01.06	1
Ulykkesmarkering i samarbeid med Statens vegvesen, Region Øst – Oppland fylke, 19.01.06	1

01.11.06-17.12.06 – Ole Elias Holck:

Type aktivitet	Antall
Gudstjenester <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skriftemålgudstjeneste i forbindelse med vigsling av biskop ▪ Jubileumsgudstjeneste i anl Tingelstad kirke 140 år 	2
Møter av forskjellige slag.	6
Bispemøte – slottsmiddag med biskopene	1
Individuelle samtaler (inkl.sluttsamtaler og O3-samtaler)	5
Foredrag (Vegkonferanse i Oslo)	1

17.12.-31.12.06 – Solveig Fiske

Type aktivitet	Antall
Individuelle samtaler	1
Gudstjenester	2
Intervju (av lengre varighet) – media – diverse	7

Type aktivitet	Antall
Andre arrangement: 20.12.06: Fredssenteret – ”Nestekjærighet.no – aksjon om en mer menneskeverdig asylpolitikk 20.12.06: Montebello-senteret - julesamling	2

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Ny tjenesteordning.

Nå når arbeidsavtalene er undertegnet starter arbeidet med å oppfylle intensjonene i de nye tjenesteordningene. Målsettingen er at alle prostier i løpet av 2007 skal ha på plass arbeidsplaner og stillingsbeskrivelse. Behovet for medvirkning i prosessene er understreket.

Det er av arbeidstakerorganisasjonene påpekt at ”hullet etter prosten” ennå ikke er fullt kompensert. Det er selvsagt et drøftingsspørsmål hvordan dette skal kunne beregnes. Likeledes hvordan de tilførte ressurser i forbindelse med reformen er anvendt og hva som gjenstår før det er fullt ut kompensert.

Det er noen uklarheter ved innføring av ny tjenesteordning som må avklares av departementet. Det knytter seg først og fremst til konsekvenser av at så mange av prestene har blitt sokneprester, ansvar for kirkebokføring, arkiv og journalansvar og til hvordan ansvarsfordelingen skal være i sokn og fellesområder med flere sokneprester. Dette er tatt opp i eget brev til departementet.

Det er likevel slik at mye også er avhengig av det lokale kirkekontor i soknene. Det er viktig at prestene får den merkantile støtte de trenger for å kunne arbeide effektivt.

Bedrede budsjett rutiner var en målsetting for 2006, og vi har lagt om og forbedret arbeidet med budsjett. For 2007 vil vi følge opp dette ved å forbedre rapporteringsrutinene. Det gjelder i førsterekke til proster, bispedømmeråd og kontaktmøte. Det arbeides videre med å få bedre rutiner og avtaler med fellestrådene vedrørende overføring av midler, og rapportering om bruken fra fellestrådene til bispedømmerådet.

Resultatmål 2.9 – Motivere flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og til å inneha lederstillinger i kirken

A En kort, generell tilstandsvurdering

Statistikken viser at vi har en nedgang i antall kvinnelige prester. (Tallene i parentes er fra 2005). Av 19 tilsetninger i 2006 var det 6 kvinner. Antall kvinnelige søkere er god. Det er nå få kapellanstillinger igjen etter overgang til nye tjenesteordninger, og vi opplevde å ha bare kvinnelige søkere til stillingen som kapellan i Løten. En liten milepæl i kirkelig likestilling.

Av våre 8 deltidsansatte er 4 kvinner. Deltidsansatte er ansatte som det siste året ikke har hatt full stilling, dvs at også langtidssyke som har arbeidet i deler av sin stilling er talt med.

Sykefraværet er fortsatt lavt, men vi ser fortsatt at kvinner er overrepresentert med langtidsfravær.

I årets lokale forhandlinger var det et krav fra avtalepartene i de sentrale forhandlinger at kvinner skal ha mer enn pro rata tilsier. Dette ble fulgt opp. 29,83 % av potten gikk til kvinner.

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling - alle ansatte (i pst)	24 (27,3)	76 (72,7)	20	80	24,3	75,7
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i pst)	22,9	77,1	20	80	23,2	76,8
Kjønnsfordeling – deltidsansatte (i pst)	42,8	57,2			42,8	57,2
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	406	411	485	506	399	402

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Vår kvinneandel er normalt god. Hamar bispedømmeråd har ikke en egen plan for likestilling, men det er et uttalt mål at likestilling skal være en integrert del av virksomhetens arbeid.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Det bør være en målsetting å rekruttere flere kvinner til kirkelige stillinger generelt og prester spesielt.

Vi har tiltro til at de nye tjenesteordningene for proster og menighetsprester legger forholdene bedre til rette for en mer forutsigbar tjeneste.

Bebudet debatt om likestilling er ikke gjennomført.

Det er naturlig at temaet tas inn i arbeidet med ny helhetlig personalplan. (Jfr. 2.10 og 2.11.)

Resultatmål 2.10 – Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest

A En kort, generell tilstandsvurdering

REU er fortsatt vårt viktigste bidrag til etter- og videre utdanning for presteskaper. Vi ser en liten tendens i nedgang i søknader, og det er færre søkere til de kurstilbud som kommer fra Kompetanserådet. Flere lager egne prosjekter og prosjektene inneholder

oftere enn for studieopphold i utlandet. Dette er en utfordring for relativt beskjedne kompetansebudsjetter.

Når det gjelder kurs for nytilsatte så er ikke det gjennomført høsten 2006.

Betydningen av ABV understrekes, ikke minst av fagforeningene. Arbeidsveiledning er fortsatt et viktig redskap for prestene. Ett prosti påpeker at det er et savn at det ikke eksisterer et kontinuerlig veiledningsprogram for alle. Et annet prosti mener at det bør overveies om ikke ABV kan ivaretas av systematisk erfaringsdeling i prostiet. Dette understreker behovet for at vi ser på hvordan vi utnytter virkemidlene og ressursene best mulig. Det samme gjelder området retreat. Det er behov for å se alle virkemidler i sammenheng – derfor helhetlig personalplan

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Prostiprojekter

Vi har oppmuntret til at prostiene lager studieprosjekter som omfatter hele prostiet. I 2006 var det 5 prostier som fikk tilskudd til fellestiltak, herunder studietur for noen av prostiene. Noen prostier har også avsatt tid til selvstudier som en del av arbeidsplanleggingen. Omfanget varierer noe. En systematisk arbeidsplanlegging som omfatter alle prestene i prostiet gjør det enklere å få slike ordninger til å fungere. Det er fortsatt ingen prostier som har en systematisk oversikt over kompetanse i eget prosti.

Arbeidsveiledning (ABV) er et nødvendig tilbud for prester. Veiledningen sikrer at opplevelser blir bearbeidet, erfaringer kan nyttiggjøres og videreutvikling kan skje. I Hamar bispedømme har vi satset på gruppeveiledning. Den viktigste grunnen er faglig: en blir vant til å dele opplevelser og erfaringer med flere, og en øves i å tenke team og kunne lære av hverandre. Arbeidsveiledningen er drevet i samme volum i flere år. Et Veilederforum (12 deltakere fordelt på to grupper) hvor de med veilederkompetanse får veiledning og kvalitetssikres, en seniorgruppe (6 deltakere) for aldersgruppen 55+ og en nybegynnergruppe (7 deltakere). En nybegynnergruppe var ferdig i vår, en ny startet opp i høst. I tillegg er det noe individuell veiledning og noe veiledning rettet inn på konkrete, avgrensede situasjoner.

Det har også i år vært fellesopplæring arbeidsgiver /arbeidstakerorganisasjonene i hht hovedavtalen.

Det ble i januar 2006 arrangert en egen opplæringsdag med temaet kirke/skole.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Arbeidet med helhetlig personalplan har prioritet i 2007.

Nye tjenesteordninger bidrar til at vi har satt større fokus på den samlede kompetanse i prostiene, og dette arbeidet videreføres i 2007. Prostenes ansvar for kompetanse understrekes.

Arbeidet i REU vil bli endret. I dag behandler rådet innkomne søknader og fordeler penger, men er ikke aktivt med i kompetansesarbeidet.

Det planlegges nytt HMS-kurs sammen med fellestrådene i 2007

Resultatmål 2.11 – Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

A En kort, generell tilstandsvurdering

Fraværsregistreringen viser 688 fridager som ikke er tatt ut, men prostene oppgir 494 i sine rapporter. Det varierer mellom 25 og 120 i følge prostene.

Antall overførte feriedager: 400

Sykefravær: 3 %, noe som er en nedgang fra i fjor.

Vi har

- 18 prester med plan for uttak av 1 fridag
- 97 prester med plan for uttak av 2 fridager
- 23 prester som ikke har plan for uttak av fridager.

At det blir for mange prester skyldes sannsynligvis at man teller både vikarer og fast ansatte.

Variasjonen er for stor, og 23 helt uten plan for uttak av fri er for mange. Ikke uventet er det sammenheng mellom planlegging og antall fridager som ikke er tatt ut og antall feriedager som er overført fra 2006 til 2007. I følge de data som er sendt inn er det til sammen 80 uker ferie som ikke er avvirket, dvs. 1,5 år!

Det kan innebære at intensjonen om at ferie skal tas ut i ferieåret ikke følges opp, og at det ikke planlegges med uttak av ferie gjennom hele året.

Vi rapporterte i fjor at 712 fridager ikke var tatt ut. Da hadde 7 av 10 prostier svart. I år har alle svart og vi ser at tallet er noe redusert, men selv fordelt på 10 prostier er 688 dager for mye.

Likedan ser vi, ikke uventet, at det er sammenheng mellom uttak av ferie/fri og plan for vikardekning. Av de 97 prester som det blir oppgitt har plan for uttak av 2 fridager i uken er det 50 som ikke har plan for vikardekning. Denne gruppen har størst antall ferie- og fridager som ikke er tatt ut.

To av prostene oppgir i sin årsrapport til bispedømmet at det har vært problemer knyttet til vikardekningen. Det har vært en utfordring å skaffe nok vikarer, delvis på grunn av geografi, men også fordi tilgangen på vikarer er liten. Ett prosti rapporterer at menighetsråd og menighetens frivillige ikke er tilfreds med vikarløsningene. Ett prosti sier at fravær sliter på øvrige ansatte i menigheten.

Vi har i utgangspunktet et relativt stramt regime for bruk av vikarer, men den økonomiske situasjonen har vært slik at det ikke har vært nødvendig med sparetiltak. Prosten får månedlig oversikt over den økonomiske situasjonen i prostiet. Budsjett for prostiet settes opp med fullbudsjettering av alle stillinger i prostiet. To prostier gir uttrykk for at det er for lite midler til vikar. Ut fra vår fordeling av midler pr prosti hadde de samme prosti et mindreforbruk.

Alle prostier har hatt lokale kontaktmøter i ordnede former (med innkalling og referat) 2006, men antallet varierer fra 1 til 12. Det ble avholdt 5 regionale kontaktmøter. Møtene er i hovedsak informasjonsmøter, men implementering samt budsjett er drøftingssaker. Kontaktmøtet er også AMU i de fleste saker som hører inn under dette feltet. Verneombudet møter på alle kontaktmøtene.

Vi ser at det har vært en økning i bruk av medarbeidersamtaler.

Det totale sykefraværet er lavt og omtrent på samme nivå som før. Det er fortsatt noen utfordringer knyttet til langtidsfravær. En økning i antall egenmeldinger er i og for seg positivt. Det viser at ordningen med inkluderende arbeidsliv (IA) virker, og at den tendensen vi har hatt ved at man jobber selv om man er syk, kanskje er redusert noe. De som tar ut egenmelding gjør det i mindre enn 5 dager. Det kan ha sammenheng med innføring av IA, men samtidig ser vi at antall kortidssykmeldinger ikke har endret seg.

Lokale forhandlinger: Det var i 2006 avsatt midler til lokale forhandlinger. Forhandlingene ble gjennomført i henhold til gjeldende regelverk og hovedtariffavtalen i Staten. De ble gjennomført med fokus på løsninger og med en god tone mellom partene.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Implementering av nye tjenesteordninger har hatt fokus dette året. Se egen redegjørelse om dette.

I tillegg til og i sammenheng med prostenes nye rolle, er det lagt enda bedre til rette for at prostene har bedre innsikt i eget prosti økonomiske situasjon.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

Det kan se ut som vi har en informasjonsutfordring, idet vi ikke har klart å skape forståelse for behovet for planlegging og ledelse i prostiene. I sammenheng med fortsatt arbeid med nye tjenesteordninger er det derfor viktig fortsatt å ha fokus på ledelse, og styrke prostenes mulighet til å utføre sine lederoppgaver.

Gjennomgangen av prostiet med den enkelte prost viser at vi har utfordringer knyttet til seniorpolitikk. I sammenheng med utviklingen av mer helhetlig personalplan vil dette være viktig. 42 av våre 125 faste prester er over 55 år, 19 er over 62. I ett prosti vil i 2007 9 av 15 prester være 59 år og eldre. Det gir også noen rekrutteringsmessige utfordringer. Vi ser behovet for styrket innsats på seniorpolitikk og livsfasetilpasset personalpolitikk som en del av helhetlig personalplan.

Det er fortsatt behov for fokus på konfliktforebyggende tiltak.

Vedlegg

Vedlegg 1: Bispevisitas på prostinivå – en evaluering

Vedlegg 2: Utdrag av menighetenes årsstatistikk

Vedlegg 3: Etatsstatistikk

Vedlegg 4: Avslutningsmarkering for biskop Rosemarie Köhn – seminarprogram

Vedlegg 5: Avslutningsmarkering for biskop Rosemarie Köhn – bilder

Vedlegg 6: Vigsling av biskop Solveig Fiske – bilder

Vedlegg 7: Folkekirken i Hamar bispedømme – strategi for bispedømmet

Vedlegg 8: Folkekirken i Hamar bispedømme - medarbeiderskap